

Glavni odbor.

tvorijo vsi člani Izvršnega odbora in iz vsakega poverjeništvu poverjenik in tajnik ter trije na glavni skupščini izvoljeni člani. Pri nas so to tovariši: Gnus, Hren in Lapajne. Glavni odbor ima v vsakem poslovnem letu navadno po dve seji, eno med letom, drugo pa tik pred glavno skupščino, ki pripravi snov zanjo. O seji glavnega odbora, ki se je vršila 17. in 18. marca t. l. v Beogradu, je priobčil „Učit. Tovariš“ obširno poročilo. Po potrebi se izvolijo odseki, kakor: odsek za pravila, odsek za šolski zakon, odsek za predloge itd. Prav bi bilo, da bi imel glavni odbor seje vsaj štirikrat na leto, ker izvrši mnogo pozitivnega dela. Z ozirom na finančno stran je pa to izključeno, ker so potni stroški previsoki. Z vsako sejo glavnega odbora je zvezana tudi deputacija pri ministrskem predsedniku, pri prosvetnem ministru itd. Lahko trdim, da je delo glavnega odbora pozitivno, uspešno.

Glavna skupščina

našega združenja je bila določena za 11. in 13. avgust 1928 v Mariboru. Vслед smrti narodnega poslanca Stepana Radića v Zagrebu se je delo skrčilo tako, da je bila skupščina zaključena takoj prvi dan. Sprejeto je bilo le poročilo o delovanju glavnega odbora, določena članarina in potrjeni sklepi in predlogi posameznih odsekov. Veliko zanimanja in odobravanja je uživala pestra razstava v meščanski šoli, ki jo je priredilo mariborsko učiteljsko društvo. Obsegala je tri dele: Pod devizo »Kaj čita naša mladina«, je bila razstavljena mladinska literatura. Pod naslovom »Otrok in ne snov« je bilo razstavljenih mno-

go knjig in revij o delovni šoli in šolski reformi. Tretji del je obsegal bogato razstavo izdelkov deških ročnih del. Prepričan sem, da se bodo tovariši iz južnih pokrajin z veseljem spominjali VIII. glavne skupščine v Mariboru.

Vseslovanska učiteljska zveza.

Priprave za ustanovitev Vseslovanske učiteljske zveze so se vršile nad leto dni. Dne 26. in 27. februarja t. l. se je vršil v Beogradu sestanek čehoslovških in poljskih učiteljskih delegatov s člani Izvršnega odbora UJU in beogradskega poverjeništvu. Bolgarski delegati so odsotnost opravičili in so se izjavili za sodelovanje v tem savezu. Pričakuje se, da pristopijo v zvezo tudi ruski učitelji iz vseh krajev.

Na sestanku je vladalo popolno soglasje v vseh vprašanjih. Sprejet je bil tudi projekt pravil.

Kongres Vseslovanskega učiteljskega saveza se je vršil v Poznanju v dneh 11., 12. in 13. julija t. l. Obžalovati moramo, da naše poverjeništvu ni moglo poslati svojega zastopnika, ker ni denarnih sredstev. S tem se je izvršil zgodovinski dogodek, ko je vse slovansko učiteljstvo združeno v enotni stanovski organizaciji.

V federaciji učiteljskih združenj.

Celotno naše združenje je postalo tudi član internacionalne federacije učiteljskih združenj, ki ima svoj sedež v Parizu. Izvršni odbor ima v eksekutivnem odboru svojega zastopnika.

H koncu svojega poročila omenjam, da bom podal v nekaterih zadevah podrobno pojasnila, ki jih tu nisem mogel navesti.

Kmetsko-nadaljevalno šolstvo v mariborski oblasti.

Naša država je agrarna država, zato ne sme naša, osnovni šoli odrasla mladina v posolski dobi ostati prepuščena sama sebi, ampak se naj vadi v opazovanju in primerjanju v prirodi, v uvajanju in razumevanju kmetskega dela, v opazovanju napak v dosedanjem gospodarstvu, v vzgajanju k samostojnemu mišljenju in samoudejstvitvovanju — in tako dajati pobudo za gospodarski napredek.

Ta smoter hočejo doseči kmetsko-nadaljevalne šole.

Ob navzočnosti oblastnega komisarja g. dr. Leskovarja, prosvetnega šefa g. dr. Kotnika, ravnatelja oblastne vinarske in sadjarske šole g. Priola, referenta za kmetsko-nadaljevalno šolstvo g. Krošla in gg. inž. poučujočih na kmet. nad. tečaju za učitelje, se je vršilo delo občestva voditeljev in učiteljev kmetijsko-nad. šol dne 3. in 4. maja 1929, na oblastni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Prisotnih 22 upraviteljev in 17 učiteljev.

Iz poročila g. Krošla, ref. za kmet. nad. šolstvo posnemamo:

Kmetsko-nadaljevalnih šol je bilo v šolskem letu 1928/29. 22. Največ šol je bilo v bližini večjih mest. Najmanj šol — oziroma nobene šole nimajo gornjegrajski srez, kozjanski okraj in del Haloz, to so kraji, ki so v gospodarskem in kulturnem oziru najbolj potrebni pomoči in vzgoje.

Na kmet. nad. šolah je poučevalo 67 rednih učnih moči, in sicer: 2 meščanskošolska učitelja, 39 osnovnošolskih učiteljev, 21 duhovnikov in 5 strokovnjakov; ter 17 izrednih učnih moči, in sicer: 4 zdravniki, 4 agronomi, 3 živinozdravniki, 4 pravniški in 2 učitelja.

Na 9 šolah je poučeval en učitelj vse predmete, na 8 šolah pa so poučevali trije — oziroma še več učiteljev.

Na vseh šolah je bilo ob začetku 552 učencev, ob koncu pa 471. Število je sorazmerno le neznatno nazadovalo, ker moramo pomisliti, da je obisk neobvezen in da je mnogo fantov moralo oditi k vojakom — oziroma v službe.

To neznatno nazadovanje je lep dokaz, kako so fantje resno vzeli pouk v tej šoli in še lepše izpričevalo za učitelje, ki so znali s pravišnim postopanjem pridržati fante v šoli.

Na eno šolo je prišlo povprečno 21 učenec. Najmanjše število učencev je imela kmet. nad. šola pri Sv. Danijelu nad Prevaljami, in sicer 8. Kljub temu je šola dosegla

Fran Vajda! Klanjam se tvojemu spominu! V spoštovanju posvečam svojo besedo tvoji skromnosti, v hvaležnosti povem okoli pred tvojo veličino ter ti darujem lepo in požbožno misel, spominjajoč se one dobe, ko si mi usmerjal pot v dolžnosti in delu.

Danes, ko stojimo ob tvojem sveže izkopanem grobu, listamo po knjigi tvojega življenja: trpljenje..., delo..., odpiramo srca v sprejem tvoje dediščine...

Trudni sejalci moj, lahko ti spanje! Glej jih, kako ob obzorju gredo čili in zdravi, objeti v ljubezni z delom tvojim prekašeni.

S pravico si se prisposodiljal z onim miloškim junakom, katerega je metala sovražnikova pest na zemljo, k pa mu je dajala novih moči nov odpor, novo silo in voljo. Tudi tvojo dušo je hranila zemljica naša, tudi tvojo voljo je krpila in jačila rodna gruda, ki je sprejela danes tvoje truplo — svojo last.

Ce pogledamo tvojo rojstno hišo, ki stoji majhna in ponižna, kakor da se boji pogledati v svet, najdemo odgovor na vprašanje, odkod ta nenavadna individualna sila, odkod to plodovito delo in to tiho nesebično življenje? Nikdar se ni pokoril tvoj duh materiji, ampak te je nasprotno dovedla dolga, težka in polzka pot življenja do pravega človečanstva. Tako si končal s triumfom.

Nam pa boleč oklepa srce, in duša je nima, ker solza je kanila v njo...

Pravijo, da čebelica umre. Ne umre. Utrujena se samo ustavi v svojem poletu, povsod peruti, da se okrepi za nov polet k solncu.

Irma Scheligova.

Paralela.

(Popotni vtisi ob prihodu z Dunaja.)

Sedel sem zamišljen v vlaku, ki je odhajal ob mojem povratku z Dunaja v domovino iz Maribora ob 13:28 proti jugu. Neznosna soparica nas je nadlegovala, da smo hrcpeneli po hladni sapici, ki je ni povzročal niti brzeči stroj.

Vagon je bil poln mladine, ki se je vračala iz šole domov. Bil je zadnji šolski dan 10. junij.

Do Poljčan je izstopala naša bodočnost in odhajala na svoje domove.

V Celju se je slika ponovila. Do Trbovelj so mi delali družino učenci, so ščebetale deklice, vseh razredov meščanskih in drugih šol okoli mene.

Debro, da ni mladina vedela, kdo sem. Godilo se mi je kot priznanemu slovenskemu pisatelju, ki se preobleče, ako hoče neopažen in nepoznan prodreti v psiho našega ljudstva.

V meni je kipel, po glavi so se mi podili prijetni spomini, bil sem ves prevzet nove šole in socialnih naprav Dunaja.

Toda okoliš, v katerega me je potisnila trenutna družba v vlaku, mi je predložil šole

„Naš zakon je srečen,“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj imam časa za svojega moža, tudi ko se pere perilo. Jed je vedno ob času gotova, ker RADION pere perilo sam.“

Varuje perilo!

Vse premalo še zasajamo sadno drevje, premalo se tudi gleda na izbiro sort ter na dobro blago. Takisto se še zanemarljivo goja in pravilno gojenje; pri vtresanju sadja se postopno brutalno. Učiteljstvo ima najlepšo priliko, da poučuje ljudstvo v umnem sadjarstvu.

Udejstvovanje v sadjarstvu pa tudi poleg materialnih dobrin oplemeni človeka ter mu utrdi značaj, kar je velika etiška pridobitev. Kmetsko-nadaljevalni šoli toplo priporočajo sadjarstvo. V tem je jamstvo za razvoj blagostanja našega ljudstva.

V soboto, dne 4. maja je predaval gosp. Gosak — Teharje o temi: »Učela za kmet. nad. šole«. Koreferent inž. Muri — Maribor je spopolnil referat s strokovnega stališča.

Popoldne je referiral g. Miloš Verk: »Učna ura na kmet. nad. šoli; nauk o gnojenju«.

Z oziroma na predavanja sprejete resolucije:

1. V bodoče naj oblastna samouprava izvrši razpis kmet. teč. za učiteljstvo pravosčasno po prosvetnem inspektoratu in sreskih šolskih nadzornikih potom okrožnice.

2. V mesecu septembru naj se vrši 14-dnevni uvodni tečaj, ki ga mora imeti vsak voditelj kmet. nad. šole.

3. Pri sprejemu v vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru in v kmetsko šolo v St. Juriju pri Celju naj se daje prednost onim reflektantom, ki so obiskovali kmetijsko nadaljevalno šolo.

4. Vodstvi obeh omenjenih šol naj dasta na znanje, v čem so gojenci najslabše pripravljeni, da se bo kmetsko nadaljevalna šola mogla pobrigati za odpravo pomanjkljivosti znanja.

5. Oblastna samouprava se naproši, naj pošlje vsem kmetskimi nadaljevalnim šolam seznam vzornih kmetij.

6. Oblastna samouprava naj primerno nagradja absolvente kmet. nad. šol, ki so uspešno precepili in snažili sadno drevje in jim naj daje iste ugodnosti kakor sadjarskim pomočnikom.

7. Merodajni činitelji naj delajo propagando za kmetsko-nadaljevalno šolo po dnevnem časopisu; prav umestni bi bili tudi referati na zborovanjih učiteljskih društev.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, zaključil komisar oblastne samouprave g. dr.

prepad, ki zija med nami in inozemstvom. Jasno mi je postalo, da tako ne more dalje.

Izmučeni obrabi mladine, ki mora pozimi in poleti po uro in več hoda na postajo in od tam z vlakom v šole in zopet domov pozno popoldne, pozimi v noči od doma, v noči domov, so mi jasen opomin, da tako ne vzgojimo borbene generacije dela, to bodo trpini, sklonjeni pod težo socialnih razmer, nezmožni silnih del.

Res, da v trpljenju človek jekleni, toda kupa trpljenja, od nežne mladosti dalje brez solnca in toplote, to je preveč.

Izžeta mladina, trpeča pomanjkanje, premalo negovana prepuščena sama sebi, ni naša bodočnost, ne sme biti naša naraščaj.

Kam naj gre mladina od prihoda vlaka do pričetka pouka, od sklepa pouka do odhoda na postajo popoldne?

Ni-li to problem za nas, ki nimamo v to prostorov.

Potem pa razgovor o profesorjih, veselost, ki jo povzroča med njo persifliranje sitnežev, godrnjačev. Koliko zasmeha med štirimi stenami užije ves trud in napor, urnikov in mrtvih predpisov držeči se vzgojitelj.

Edini disciplinski sredstvi razrednica in katalog. Strah pred nezadostnimi redi in posledicami prekršitve disciplinskih pravil po točkah a, b, c... itd. v neskončnost.

Bog ne daj, če bi me bila mladina izpoznala. To bi gledal hinavske obraze. Toda dva precej raztrgana južnjaka — najbrže štu-

denta, ki sta prihajala od neke iz inozemstva in ki sta izpovedovala okolici svoje malokontentstvo z vsem, kar eksistira pod solncem in moja malenkost v drugače le z mladino zasedenem vagonem oddelku, ni spravljal mladine iz ravnotežja.

Zadovoljna je bila, da je konec, da ne bo več cvekov in karcerjev, da ne bo nesmiselnih pridig in opominov.

Veselila se je solnca in svobode in kosvala načrte za varanje drugih — a nezvesto tudi sebe — v prihodnjem šolskem letu.

Da, da — paralela se je dvigala v moji notranjosti. Pred menoj je vstajala mladina z Dunaja, polna idealizma in veselja do šole.

Zrl sem na njena dela v duhu in primerjal. Čimbolj sem primerjal, bolj mi je bilo hudo. Ko se je zadnji mladi sopotnik odstranil, sem potegnil beležnico, z čepa in pisal.

Zal, da sem bil prezaposlen in nisem prej obnovil tega. Danes ob sklepu šolskega leta sem jih vzel v roke in Vam jih priobčujem — mogoče se še kdo zamisli v problem naše boljše vzgoje mladine in poskusi pripomoči k rešitvi vprašanja resnega sodelovanja mladine z nami pri ustvarjanju temelja novi šoli, ki naj bo mladini dom, domače ognjišče, ne pa mučilnica in zapor, iz katerega zbeži mladina letno na velike počitnice razočarana in z zagrenjenimi občutki na prebito šolsko leto.

A. M.